

життєвого циклу до іншої.

Погіршення фінансового стану підприємства пов'язано і з накопиченням простроченої дебіторської заборгованості. Прискорити платежі можна шляхом вдосконалення розрахункових документів, попередньої оплати, вживання вексельної форми розрахунків і т.д. По наявних сумах простроченої заборгованості підприємству слід активізувати претензійну роботу.

ШИНКАРЕНКО Р.В., к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та регіональної економіки Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка

ОЦІНКА РОБОЧОГО КАПІТАЛУ ПУБЛІЧНИХ АГРОХОЛДИНГІВ

Успішна діяльність підприємств багато в чому залежить від ефективності управління робочим капіталом, основними показниками якого є тривалість операційного та фінансового циклу, а також обсяг чистого робочого капіталу. У якості бази дослідження було обрано 11 публічних агрохолдингів, акції яких обертаються на світових фондових біржах. Вибір бази дослідження пояснюється по-перше міцними, а деколи і лідируючими позиціями обраних підприємств на внутрішніх ринках збуту, активними експортними операціями, по-друге, довірою що фінансової звітності компаній, адже щорічні звіти перевіряються провідними аудиторськими компаніями.

Метою дослідження є аналіз динаміки показників робочого капіталу вітчизняних публічних агрохолдингів та виявлення тенденцій їх зміни.

Методика дослідження. Інформаційною базою дослідження слугувати щорічні звіти компаній за календарні 2012-2014 рр., за виключенням компанії Кернел, у якої досліджувались дані за 2012-2014 маркетингові рр.

Аналіз щорічних звітів засвідчив, що протягом аналізованого періоду всі компанії, окрім Мілкіленд у 2014 р., мали позитивне значення чистого робочого капіталу, що підтверджується показниками загальної та швидкої ліквідності.

Дані загалом свідчать про достатню ліквідність компаній, проте негативною є тенденція на її зниження. Так, якщо у 2012 р. показник загальної ліквідності в середньому становив 3.65, то у

2014 р. – 2.3. Аналогічно знизилась показники максимальної (з 8,02 до 4.63 відповідно) та мінімальної ліквідності (з 1.65 до 0,96 відповідно). Зниження даного показника зумовлено скороченням поточних активів усіх компаній у середньому на 30% у 2014 р., здебільшого виробничих запасів та біологічних активів та у меншій мірі дебіторської заборгованості. На відміну від скорочення поточних активів, яке спостерігалось у всіх досліджуваних компаніях, обсяги поточних зобов'язань змінювались по-різному. Так, 6 компаній показали ріст цього показника, серед яких найбільшим він був у Avangard Co (186%) за рахунок випуску короткострокових облігацій. 5 компаній скоротили свої поточні зобов'язання у середньому на 28%.

Аналіз даних показав, що тривалість операційного циклу майже не змінилася протягом аналізованого періоду: середнє значення у 2012 р. складало 243,4 дні, а у 2014 р. 235,1 днів. Проте ця тенденція неоднорідна у розрізі компаній. Так, погіршили показники у 2014 р. порівняно з 2013 р. такі компанії як Kernel, AvangardCo, Ukrproduct, Agroton, МНР. Чинники, що зумовили такі зміни будуть розглянути нижче при аналізі складових операційного циклу. Слід також зазначити, що Agrogenation є єдиною компанією, що послідовно протягом аналізованого періоду зменшує тривалість операційного циклу.

Дані свідчать, що найменші показники тривалості операційного циклу мають підприємства, які виробляють готові продукти харчування та напівфабрикати - Milkiland та Ukrproductgrup як виробники молочної продукції, Kernel, найбільші доходи якого забезпечує продаж соняшникової олії та МНР – виробник курятини та напівфабрикатів. Компанії, що мають більше агропромислове спрямування відзначаються довгими операційними циклами.

Тенденції зміни фінансового циклу дещо відрізняються від напрямів зміни тривалості операційного циклу. Так, середнє значення аналізованого показника протягом аналізованого періоду знизилось, хоча це скоріше пояснюється різноспрямованістю зміни тривалості фінансового циклу у розрізі підприємств, ніж спільною тенденцією для всієї вибірки. Так, компанії Agrogenation, Milkiland, ІМС, Agroton послідовно зменшували тривалість фінансового циклу, решта – збільшили порівняно з 2012 р.

Аналогічно до показника операційного циклу, найменшу

тривалість мають компанії, продукція яких відзначається глибшим рівнем переробки та швидше потрапляє до кінцевого споживача.

Для кращого розуміння причин формування показників операційного та фінансового циклу проаналізуємо їх складові – тривалість зберігання запасів, тривалість погашення дебіторської заборгованості, тривалість погашення кредиторської заборгованості.

Як зазначалося вище, у 2014 р. відбулося значне зменшення виробничих запасів досліджуваних підприємств. Проте середній період оборотності запасів знизився незначно, що пояснюється скороченням собівартості виробництва на 12% по вибірці досліджуваних підприємств, що в свою чергу пов'язане зі скороченням виручки від продажу на 8%. Традиційно, найменшу тривалість зберігання запасів мають компанії, що виготовляють продукцію з глибоким ступенем переробки.

Хоча в загальному по вибірці тривалість погашення дебіторської заборгованості зросла на 5,6 днів порівняно з 2012-2013 рр., у розрізі підприємств видно, що значно наростили аналізований показник у 2014 р. порівняно з 2013р. Milkiland, AvangardCo, Ukrproduct, що пояснюється нарощенням обсягів дебіторської заборгованості для компаній Milkiland та AvangardCo на 2,2% та 16% відповідно з одночасним скороченням виручки від реалізації продукції на 15% та 36% відповідно. Хоча компанія Ukrproduct скоротила обсяги дебіторської заборгованості на 10%, проте вони не компенсували падіння виручки на 39%.

У 2014 р. значно зріс середній період погашення кредиторської заборгованості, що свідчить про зростання залежності від кредитних коштів при здійсненні операційної діяльності. Збільшили аналізований показник Agrogeneration, Milkiland, Ovostar, Ukrproduct, ІМС та Agroton. Здебільшого збільшення показника було зумовлене нарощенням кредиторської заборгованості на фоні зменшення total supplier purchases.

Список літератури: 1. <http://www.agroliga.com.ua/en/investorrelations/reports.html>; 2. <http://www.agrogeneration.com/reports/2015>; 3. http://www.milkiland.nl/en/Investor_relations/Reporting_Obligations/Financial_Calendar/2015; 4. <http://www.kernel.ua/en/financial/reports/>; 5. http://www.astartakiev.com/en/for_investors/financial-results.htm; 6. http://www.ovostar.ua/en/ipo/regulatory_filings/current_reports/; 7. <http://avangard.co.ua/eng/for-investors/annual-reports/>; 8. <http://www.ukrproduct.com/en/140/156.html>; 9. <http://www.imcagro.com.ua/en/investor-relations/financial-reports>; 10. <http://www.mhp.com.ua/en/investor-relations/financial-reports/annual-reports>; 11. <http://www.agroton.com.ua/en/key.htm>